

Ileana Pintilie

Aniversarea a 70 de ani de la înființarea Uniunii Artiștilor Plastici Filiala Timișoara atestă o continuitate a acestei instituții care a preluat prerogativele sindicatelor artiștilor (Breasla Artiștilor Bănățeni), existente deja din perioada interbelică. Uniunea Națională a Artiștilor Plastici s-a constituit în 1950 după model sovietic, ca o instituție în care erau înregimentați creatorii de artă, oferindu-le acestora un statut profesional și social recunoscut și apreciat.

Prin intermediul Uniunii a fost însă implementat decisiv realismul socialist din anii 1950 și au fost create nenumărate monumente. Acestea, împreună cu alte lucrări monumentale decorative, au mobilat spațiul public, contribuind la dezvoltarea unui gust pentru arta contemporană.

Pentru Timișoara, filiala UAP a coagulat mediul artistic destul de disparat de după cel de-al Doilea Război Mondial, care număra, la începutul anilor 1950, puțini artiști profesioniști (Iulius Podlipny, Oskar Szuhaneck, Francisc Ferch, Emil Lenhardt și alți câțiva). Artist de stânga, cu un autentic trecut revoluționar, Podlipny a devenit primul președinte al acestei noi filiale, care, în scurt timp, a ajuns la o îmbogățire semnificativă cu noi membri, ce au contribuit la o schimbare de generație.

În Timișoara au început să sosească absolvenți ai Institutelor de Artă Plastică din Cluj și din București: printre aceștia Aurel Breilean, Victor Gaga, Lidia Ciolac, Eugenia Dumitrașcu, Adalbert Luca, Xenia și Leon Vreme, Romul Nuțiu, Simion Lucaciu, Peter Jecza, Virginia Baroiu etc. Un al doilea "val" masiv de absolvenți s-au stabilit în oraș și au aderat la Filiala UAPFT la începutul anilor 1960, atrași de posibilitatea de a deveni profesori fie la Liceul de Artă, fie la Institutul Pedagogic, înființat în cadrul Universității timișorene (Constantin Flondor, Gabriel Popa, Zoltán Molnár, Ștefan Bertalan, Gabriel Kazinczy, Karola Fritz, Ion Sulea Gorj, Béla Szakáts, Doru Tulcan etc.).

Centrul artistic timișorean s-a dezvoltat remarcabil în anii 1970, când mulți dintre artiștii vizuali, stimulați de o perioadă de deschidere culturală, au preluat idei și concepte neoavangardiste. Au fost organizate câteva expoziții naționale memorabile (cum au fost cele două ediții ale expoziției Studiul din 1978 și 1981) și chiar obișnuitele saloane anuale au adus în spațiul public unele lucrări remarcabile. S-au intensificat schimburile culturale, dar mai ales o parte dintre artiști au avut posibilitatea să expună și în Occident.

Reideologizarea artei din anii 1980 a condus la o înăsprire a condițiilor de expunere în spațiul public (de aceea au apărut și expozițiile organizate în spații alternative sau în atelierelor artiștilor), dar și o limitare a aderării de noi membri. Cei în jur de 40 de absolvenți, care au continuat să sosească în oraș, au fost lăsați „în așteptare”; energia și potențialul artistic al acestor tineri a fost canalizată înspre „Atelier 35”, un fel de „anticameră” a Uniunii Artiștilor Plastici cu un statut incert. În ciuda acestor dificultăți, acest grup de tineri a preluat energia creatoare a deceniului anterior și a continuat să se afirme și să facă schimburi de expoziții de bună calitate cu congenerii lor din alte centre, mai ales din Vestul țării.

Deschiderea produsă odată cu anii 1990 a însemnat consolidarea statutului artiștilor și organizarea vieții culturale și expoziționale pe alte baze, fără constrângeri ideologice sau de altă natură. Dezvoltarea filialei UAPT s-a datorat și reînființării Facultății de Arte și Design în cadrul Universității de Vest, care a atras în oraș mereu alte grupuri de tineri, formați în această instituție și aderând la viața culturală locală.

